

Ouderen weerbaar tegen vriend-in-noodfraude

We hebben onderzocht:

- In hoeverre weten ouderen hoe zij zichzelf kunnen beschermen tegen of voorbereiden op de risico's van vriend-in-noodfraude?
- Hoe is het gesteld met de risicoperceptie van ouderen t.a.v. vriend-in-noodfraude?
- In welke mate vertonen ouderen zelfbeschermend gedrag ten aanzien van vriend-in-noodfraude?
- Welke factoren spelen een rol bij het wel of niet uitvoeren van zelfbeschermend gedrag van ouderen ten aanzien vriend-in-noodfraude?

✓ 1078 vragenlijsten

✓ 15 interviews

Hoofresultaten:

- 15% is het afgelopen jaar benaderd door een oplichter (via een chat-app zoals WhatsApp)
- 5% daarvan heeft daadwerkelijk geld overgemaakt = 0,7% van alle oudere smartphonebezitters.
- Ouderen zijn zich gemiddeld redelijk bewust van de risico's m.b.t. vriend-in-noodfraude.
- Ouderen maken zich niet heel veel zorgen.
- Ouderen nemen relatief veel zelfbeschermende maatregelen.
- Ouderen achten zich in staat zichzelf te beschermen.
- Ouderen zijn meer geneigd om zich te beschermen tegen vriend-in-noodfraude als:
 - ze zichzelf minder goed in staat achten zich te beschermen tegen vriend-in-noodfraude (lage zelfeffectiviteit);
 - ze zich meer zorgen maken over vriend-in-noodfraude (hoge affectieve respons);
(de affectieve respons is hoger bij een hoge risicoperceptie; die wordt weer hoger door resp. een lage zelfeffectiviteit en hoog risicobewustzijn)
 - anderen vinden dat ze zichzelf zouden moeten beschermen, en ze geneigd zijn aan deze subjectieve norm te voldoen (hoge sociale invloed).
- Men vindt dat vooral *anderen* veel risico lopen (grote optimistic bias).
- De mogelijke schade bij slachtofferschap wordt als hoog gezien.
slachtoffers van vriend-in-noodfraude melden financiële schade, een gevoel van schaamte en verlies van vertrouwen, en passen hun online gedrag aan.
- Het treffen van zelfbeschermende maatregelen wordt als nuttig en effectief gezien.
ouderen maken nog relatief weinig afspraken met vrienden/familie over hoe om te gaan met betaalverzoeken.
- Een op de vijf ouderen heeft behoefte aan meer informatie over vriend-in-noodfraude.
hoe kun je je beschermen? welke (nieuwe) fraudevormen zijn er?
- Ouderen worden vooral tegengehouden bij het nemen van maatregelen tegen cybercrime (in het algemeen) omdat het te ingewikkeld is.

Rapport:

Van Houten, Y., Misana-ter Huurne, E., Hansen, S., van 't Hoff-de Goede, S., Bekkers, L., Leukfeldt, R., & Spithoven, R. (2021). *Cyberweerbaarheid: Een gemeentelijk offensief ter preventie van slachtofferschap van cybercrime - Risicobewustzijn en preventief gedrag van ouderen m.b.t. vriend-in-noodfraude en phishing (deelrapport wp3)*. Deventer/Den Haag: Hogeschool Saxion, Lectoraat Maatschappelijke Veiligheid en De Haagse Hogeschool, Lectoraat Cybersecurity in het mkb.